

bral prej Finžgarja! Čudno se ti zdi, kje je oni Perko, ki je zastavil v Dom in Svetu pero. Dolgo je tega — kritiki se je medtem posvetil, to se pravi, da študira — zato bi pričakoval boljšega. Jaz ga čakam.

Z vrhov sem bil primoran s Troštom Pod Rob. Težko, težko sem hodil. Stereotipni klanci zakonskih preprirov, pijančevega poboljšanja, oduških načrtov pod vozom naše »poljudne« literature so tako razriti, da stopaš z upravičeno jezo po njih. Če jih nisi še nikdar hodil, poizkusi Pod Rob in prav mi daš!

Oddahnil sem se in ustrašil, ko sem prišel do pesmi. Pozdravil me je moj mladi jaz iz gimnazijskih časov s »sanjami«, ki so se spočele, preden sem poznal abecednik, s »hrepenenjem«, ki bi mu danes tudi ne

Canova: Grobni spomenik nadvojvodinje Marije Kristine (detajl).

možl postaviti drugačnih spomenikov, z »željo«, ki še vedno drži, in s »spoznanjem«, ki ga danes s klicajem podpisem. Pesmice so jasne in moram pohvaliti gimnazijca z dobrohotnim nasvetom, naj vztraja na tej poti, da ne bo kdaj — vse je mogoče — budil ogorčenja poštenih ljudi z — nejasnostjo...

J. Lavrič je zapel dve pesmi iz bojnega leta — Vseh mrtvih dan in Žetev po starem motivu. Mislim, da sam še nisem zagrešil izrecno bojnih, ker jih nisem še živel. Hočem reči: civilisti pustimo bojno polje v miru — peli nam bodo drugi, ki živijo bojno pesem. Beri n. pr. Majcnovo »Smrt v polju« in ne prideš v skušnjavo... (Medtem je mladi poet umrl, v Lukovici,

dne 22. novembra t. l. Zaradi bolehnosti je dovršil le tretji gimnazijski razred z odličnim uspehom l. 1913. N. v m. p.! Op. ur.)

Fr. Bevk ima tudi dve pesmi starejšega datuma. »Briski motiv« zadene dobro kolorit naših Brd, kjer se je zdaj to idilično življenje umeknilo grozi granat. Težko bo Goričanom — zlasti Bricem, ko se spomnijo ob pesmi na čudno lepoto svojega doma, kamor — zaklenjena so vrata... Bog daj, da ne za dolgo!

Ob »Križu« naj iščejo utehe!

Dr. Ivo Česnik zaključuje Večernice s »samostansko zgodbo« Pater Gervazij. Samostanska — ko jo prebereš, ji rečeš »Zgodba vipavske doline«; svetokriški samostan je le križišče in središče dejanja.

Z zgodbo bi bil čisto zadovoljen — kakor sem že pred dvema letoma omenil pisatelju — da ni napisal Ivan Cankar »Krčmarja Elija«. Kdor ga še ni bral, naj ga bere — ne bo mu žal — in primerja s Patrom Gervazijem. Sodil bo potem vsak sam.

Dr. Jos. Lovrenčič.

Ivan Vrhovnik: **Dva novomašna govora pred sto leti.** (Ponatis iz Duh. Pastirja.) Rajni gospod stolni dekan Andrej Zamejec je hranil precejšnjo rokopisno zbirko slovenskih propovedi. Iz nje sta objavljena ta dva govora. Prvega je govoril bivši škocijanski župnik Andrej Slejko novomašniku Frančišku Metelku l. 1814., drugega pa mladi Fr. Metelko novomašniku Jan. Zalokarju v Šmarjeti na Dolenjskem l. 1815. Zanimivo je, kako se je pred sto leti, neposredno po odhodu Francozov, mislilo o duhovskem stanu" (psovke str. 474). Zanimiv je pogled v mišljenje Metelkovo, ki ves gori za izobrazbo, za šolstvo, za to, da bi se tudi Dolenjci — po zgledu Gorenjcev — brati naučili. Za osebno karakteristiko Metelkovo važen donesek. D.

Jakob Dimnik: **Letno poročilo I. mestne 6 razredne deške ljudske šole v Ljubljani...** Z 12 slikami. 1915. Poročilo je slavnostna izdaja v spomin na svetovno vojno. Razdeljeno je na dvanajst poglavij (75 str.) in ima prilogo (facsimile krušne karte). Naj povemo nekoliko iz vsebine! I. pogl.: Brambni ščit pred ljubljanskim rotovžem, slavnost 18. avgusta, govor županov i. dr. V. pogl.: Življenjepis prestolonaslednika nadvojvode Karla Franca Jožefa in soproge nadvojvodinje Cite. VI. pogl.: Svetovna vojna in šola, v 37 pododdelkih. VII. poglavje: Zgodovina I. mestne d. lj. šole, v 21 pododdelkih. Priznati se mora: g. šolski vodja je nabral silno veliko gradiva in ga s preudarno razsodnostjo razporedil. Učencem bo gotovo drag spomin na vojno leto. (Ali bodo tuja imena, n. pr. Lucca, v Lucci..., znali prav čitati?) D.

Odložili smo nekaj ocen; pa prihodnjic!

Dom in Svet bo še izhajal, kar mogoče redno. (Glej tudi str. 357!) Vljudno vabimo na zopetno naročbo. Zdaj smo spoznali, kaj je dom, kaj svet; spoznali smo pa tudi, da po svetu naš dom, naš jezik, naše slovstvo še malo poznajo. To nam močno škoduje. Da se to polagoma popravi, hoče sodelovati tudi Dom in Svet.